

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

4 de Lectoriatu, & lectore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

Et Maiorant A. lib. legum Nouellarum, titul. 2. de Episcopali iudicio, aliam addit: vt nullus inuitus clericus fiat vel consecratur, alioquin pœnam imponit archidiacono hoc facienti, & suæ libertati reddit ordinatum. Sint temperantes in vestium vitæque viti, ca. parimoniam, & cap. fin. 42. distinct. de vesti. plen. prohib. in ca. omnis, & sequen. 21. q. 4. Et quæ in episcopo exigit diuus Paulus, 1. ad Timor. 3. quoad fieri poterit, imitentur: conuiuia & comestationes fugiant, rota 4. 4. dist. apud Gratia.

De Ordinibus Hierarchiæ ecclesiasticæ in genere. Cap. 2.

- 1 Clericorum appellatio, & diuisio.
- 2 Ordinis definitio.
- 3 In ordinibus que consideranda.
- 4 Ordines ecclesiastici quot.
- 5 Ordinum diuisio in minores & non sacros, & maiores seu sacros.

Colligimus ꝑ ex superioribus in summa clericorum appellationem generalem esse, pertinentem ad eos qui capillo tantum initiati sunt. quæ & coniugati clerici, Rabrica, de cler. coninga. lib. 3. decre. titul. 3. & non coniugati dici possunt: & ad eos qui aliis ordinibus sacris adscripti sunt, c. literas. ca. 14. de fil. presbyr. c. cum tibi 9. de verb. signific. Et perinde clericorum alii regulares, qui & viri religiosi dicti in c. licet 12. de offic. & pot. ind. ord. & alibi, de horum speciebus & reg. diximus, lib. super. ca. 14. 15. 16. 17. Tractatur & in rubr. de regular. & in auth. ingressi. de sac. ecclie. C. alii non regulares, qui & seculares dicuntur, ca. inter quatuor, c. de relig. dom. ¶ Ordinis ꝑ sacramentum, c. fin. de presbyr. non baptizato, & in concil. Tridentin. sess. 7. a Theologis definitur, in 4. Sensen. distinct. 24. vt sit signum seu signaculum quoddam, per quod spiritualis potestas traditur ordinato. ¶ In hac ꝑ ordinatione, gradus primum ordinis inspicendus: dehinc ipsa ordinatio, in qua personæ ordinatoris & ordinantium: postremo, & modus ordinandi penduntur.

¶ Erunt autem ꝑ ex communi consensu septem species vel gradus ordinis ecclesiastici: nam & qui plures numerant, & istos adiciunt. Nemp̄ ostiatorum, lectorum, exorcistarum, acolytorum, subdiaconorum, diaconorum, & presbyterorum. ¶ Qui omnes quidem ordines, ꝑ vere facti sunt, ad maiorem tamen aliquorum sanctitatem, quatuor primi, & minores, & non sacri dicti, & facilius cõcessi diebus dominicis ab episcopo proprio. Alii vero tres posteriores, sacri & maiores dicuntur: qui non nisi sabbato de Passione, & Pêtecostes, & quatuor anni solemnibus temporibus conferuntur, c. 1. & 3. de temp. ordin. Hos omnes ordines nominat, & alios D. Ignatius epistola ad Antiocheneses, ibi, Saluto sanctum presbyterum vestrum, saluto sanctos diaconos, saluto subdiaconos, lectores, cantores, ostiarios, laborantes, exorcistas, atque confessores. Vt non dubium sit ex tempore apostolorum, in quo vixit D. Ignatius omnes hos ordines fuisse. Et de his etiam Epiphanius contra hæres. lib. 3. tom. 2. circa finem,

De Ostiariis, & Ostiariis.

Cap. 3.

- 1 Ostiarii habent ordinem ecclesiasticum nunc, & apud Hebræos.
- 2 Ostiarii officium quod.
- 3 Symbolum ordinis ostiarii clauis.
- 4 Ecclesiam ingredi prohibebantur excommunicati, infideles, profani penitentes publice heretici eod.
- 5 Mulieres ad altare non accedant, eod.
- 6 Ostiarii fuerunt in templis ethnicorum, & quale eorum munus.

¶ Sacris profani etiam apud ethnicos arcebantur. ¶ A sacris arcebantur quibusdam mulieres in nuptia serui latrones, lentiginosi, reuiciscentes, & alii.

¶ Verum ꝑ in ministerio ecclesiastico, ostiarii, vel ianitores Hebræis, שַׂרְשָׁרִים, qui in vestibulis & portis tabernaculi potissimum ad id electi choritæ, descripti deinceps in ciuitatibus propriis per Dauid & Samuelem, vt seruiunt per vices, 1. Paralipo. c. 9. & 26. & 2. Paralip. c. 14. Et hos ex sacro ordine esse oportere docet sententia Dauidis, dum scribitur in libris Prætermissorum, 1. Paralip. cap. 23. d. Iuxta præcepta quoque Dauidis nouissimas, superpositur numerus filiorum Leui a viginti annis & supra, & erunt sub manu filiorum Aaron in cultum domus Domini in vestibulis, in excubiis, & in loco purificationis, & in sanctuario, sicuti & in arca. ca.

1. Paralip. cap. 15. ¶ Ostiarii ꝑ officium est. c. perleitis 25. distinct. ca. 2. in fin. 21. distinct. clauis interiores & exteriores custodire, ianuas claudere & aperire, fideles admittere, infideles & excommunicatos ingredi prohibere. Symbolum eius ordinis concessi, clauis ecclesiæ traditæ ab episcopo, c. ostiarius 23. dist. ¶ Sic ꝑ Mufæus apud Iustinum Martyrem, S̄v̄eḡs d̄ī ep̄īsc̄opī b̄eb̄h̄ōis, id est, ianuas autem ostiarius, vel obscuræ, profanis. Sunt & publicam agentes penitentiam ex disciplina ecclesiastica per totam quadragesimam ab ecclesia pellendi per ministros hos c. in capis. 50. distinct. Prohibet & concilium Laodicenum, cano. 44. nō oportere mulieres ingredi ad altare. Et in canon. 6. non concedendum hæreticis ingressum domus Dei, in hæresi permanentibus. Et cano. 43. non oportere ostiarios vel breui tempore ab ostiis abesse & orationi vacare. ¶ Et ꝑ apud ethnicos illud ipsum ministerium obseruatum ianitorum, cum profanis non liceret facris quibusdam interesse. ¶ Ideo ꝑ & apud Grecos ad sacrificium sacerdos accessurus antea quærebat, τίς τῶ δέ, quis hic? Respondabant autem qui sacris intererant, πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ, id est, multi & boni, Gregor. Gyrat. 17. Synag. histori. Deo. Et dum vaticinari volebant vates illi idolorum, & sentiebant τῶν ἰερῶν θεῶν μὴ εἶναι, id est, aduenire afflatum diuinationum, clamabat minister quod scribit Callimachus hymno 2. qui est in Apollinem. Cirenæus, ἕκαστος ἕκαστος ἀλιτῆρς, exeat, exeat qui est impius. Quod Virgilius vsurpauit 6. Æneid.

Procul o procul este profani, Conclamant vates.

¶ Atque ꝑ Plutarchus scribit, de supersti. ἐστὶ δὲ λαὸς ἐπιεικὴς ἑσπερῶν, ἐστὶ δὲ λαὸς ἀβέλγητος πῶν ἰερῶν, id est, sit ara detestabilis perferuum, nec sum communis eanda ea que sacrorum sunt latronibus. Et a quibusdam sacris mulieres innuptas, aut seruitio presios, vel are coemptas abesse oportebat: ideo in sacrorum apparatu licitor clamare solebat, ἡστία νύκτωρ, mulier virgo exesto. Et in Charonea, sacerdos lorum tenens pro foribus ædium sacrarum Matutæ, id est, Leucothææ clamabat, seruum non ingredi, non ætholum, non ætholum. Apud Magos ab aris submouebantur lentiginosi, qui elati reuixerant, quibus viuentibus exsequiæ factæ fuissent, velut profani. Apud Germanos, qui scutum amississent in acie, sacris interesse non licebat. Apud Ægyptios subulcis omnibus templa interdita. Hebræis factis ante quadragesimum diem impetrigine deformibus. Apud Scythas, qui hostem nullum interfecissent in acie, libare non licebat.

De Lectoriis, & Lectore. Cap. 4.

- 1 Lector dictus Papa.
- 2 Lectorius secundus gradus ordinis. Lector, cantor, psalter idem eodem.
- 3 Lectiones ex sacra scriptura Hebræis.
- 4 Lector in orationibus magna auctoritatis ethnicorum. Iube dominus benedicere, quid signat in ecclesia eod.
- 5 Lectorius in ecclesia primitiua.
- 6 Lectorius ordo dari potest viris, & mulieribus.
- 7 Lectoris officium.
- 8 Psalmista in quo differat a lectore, & conueniat.
- 9 Lector a quo ordinatur, & qua formula.
- 10 Psalmistatus a quo conferatur, eod.
- 11 Lectio Evangelii lectoribus simplicibus permessa non est.

¶ Isaacus ꝑ Comnenus Orientis imperator, Papam vocari tunc ꝑ etiam lectorem insinuat in constitutionibus suis, dum sanxit, in consuet. imperial. sur orientalis, cõstitut. Isaacii, πῶν τῶ κανονικῶ. Μὴ δὲ ἐπι τῶ χειροτονία καμῶναι πλὴν τῶν χειροτονῶν τῶν ἐπισκοπῶν, ἀλλ' ἢ μόνον τῶ ἐπι χειρονομῶν, &c. ἐν μὲν δὲ ποιῆ τῶν λιτῶν πᾶσι πᾶσι, ἢ τοὶ ἀναγινῶν τετα γέ δὲ χειροτονῶν αὐτῶν διακονῶν, & ἐπὶ τῶν τετα, ὅτε πλῆν ἐπὶ τῶν ἰερῶν, ἢ τοὶ πρῶ βῦτα εἶναι, nihil in ordinatione episcopi qui ordnat amplius accipiat, quam septens aureos nummos: vnum videlicet quando sacri simplicem Papam, siue lectorem: tres quando ordinat diaconum: alteros tres quando sacerdotē, seu presbyterum perficit. ¶ Secundus ꝑ gradus hic ordo lectorum est, qui cantores vel ψαλτῆρας dicebantur ante aduentū Christi in templo Dei, vel psalteres, canentes domino in organis & hymnis, & psalmis. 1. Paralip. cap. 23.

¶ Erat ꝑ & receptus mos in synagogis Hebræorum, singulis sabbathis per annum quædam lege: e ex lege Mosaica, & aliam lectionem ex prophetis: sicuti in ecclesia Dei ex Evangelio, & antiquo Testamento, vel ex aliis sacris libris singulis diebus fit, potissimum in sacre liturgiæ consecratione. Lectionē quidem

ex lege vocantes פורסא parsa: ex prophetis autem פורסא
 haphtarach alteri alteri copulantes, vt scribit Sebastianus Mun-
 sterus in appendice Bibliorum sacrorum Hebr. aicorum, vbi il-
 las distinguit lectiones. Meminit & eius moris Diuus Paulus ap-
 pud D. Lucam. *Actuum. c. 13.* in oratione habita ad proconsulem
 Paphi, Sergium, loquens de domino nostro Iesu Christo, & ver-
 bo Dei. *Qui habitabant*, inquit, *Hierusalem*, & principes eius hunc
 ignorantes. *Et voces prophetarum, que per omne sabbatum leguntur*,
iudicantes implenerunt. Et alibi Diuus Petrus, *Actuum. c. 15. d.*
Moyse a temporibus antiquis habet in singulis ciuitatibus, qui cum
predicem in synagoga, vbi per omne sabbatum legitur. Concessum
 que inuenimus hoc munus Domino nostro Iesu Christo a syna-
 goga. Sic enim scribit Diuus Lucas, c. 4. *Et venit Nazareth vbi e-*
rat nutritus, & intrans secundum consuetudinem suam die sabbathi
in synagoga, & surrexit legere: & traditus est illi liber Esaiæ prophe-
ta. Et cum plucisset librum, reddidit ministro & sedit. Et postea
cepit predicare de eo quod legerat. Vt conuicere liceat, lectorem
 4 præire concionem ad populum sacram, eamque esse eius quod
 lectum fuisse explicationem ad populum. Erant t̄ & lectores
 in religionibus ethnico: quia quæ magna dicebantur: auctori-
 tatis præcationes, nobis id significant, quib. faciendis scripto præ-
 bat aliquis, & alius adhibebatur: custos, ne extra, etur in verbis: a-
 lius etiam præponebatur, qui linguis faueat, à circumstantibus iu-
 bebatur vt auctor est Plinius, lib. 18. c. 2. Sicut apud nos obserua-
 tur, cum aliquis lectiones in ead. sacra dicturus alta voce profert,
 iube domine benedicere. Sic apud Luuium lib. 8. Deca. 1. *Aedon p-*
rius pablicus populi, præi verba, quibus me pro leg. onibus deuonem,
 id est prælege verba concepta voti quæ ego pariter totidem na-
 5 meris referam. ¶ Diuus t̄ Cyprian. ab 3. E. ist. epist. 23. scribit ad
 Clerum, se lectorem Saturnum fecisse, & die Palchæ semel atq;
 iterum lectione dedisse, examinatione p̄. habita an illi hoc con-
 grueret. Meminit Diuus Ignatius ad Antiochenes epistola, hu-
 tus ordinis. *Saluto*, inquit, *presbyterum vestrum, saluto juniori dia-*
conos, subdiaconos, lectores, cantos, oratores, laborantes, & exorcistas,
atq; confessores. Vt omnes eos fuisse ordinatos epistola, hu-
 tus ordinis. Diuus Ignatius, non dubitemus. Et fuisse ex primis
 ordinibus lectionem, aperte testatur D. Cyprianus. *Idem lib. 2.*
Epist. epist. 7. dum de Aurelio qui bis confessus e. at Dominum no-
 strum Iesum Christum, loquitur. *Merebatur*, inquit ille, *talis*
clericus ordinatiõnis vltiores gradus, sed interim placuit, ab officio
lectionis incipiat: quia & nihil magis congruit voci, que dominum
gloriosa predicatione confessus est, quam celebrandis diuinis lectionib.
personare, post verba sublimia, que Christi martyrii p̄. locuta sunt:
Euangelium Christi legere, vnde martyros sunt, ad pulpitum post ca-
rastrum venire. Notat etiam Optatus Mileuitanus, lib. 1. hysor. pro
 inaudito, Maiorinum lectorem, tempore quo Cecilianus ei at
 diaconus per factionis Lucilla fuisse ordinatum episcopum: scilicet
 6 omittit alis gradibus. ¶ Meminit t̄ & Epiphanius lib. 3. con-
 tra heres. tom. 1. circa fin. in antiquo ecclesiastico instituto fuisse
 hunc lectorum ordinem, quem tradit posse subire a virginibus
 & vitam solitariam agentibus, a continentibus, a viduis, & ab iis
 7 qui sunt in venendo coniugio. ¶ Ad lectoris t̄ officium perti-
 net lectiones pronuntia: & ea quæ propheta prædixerunt pa-
 8 lam populo dice. c. c. per l. etis 25. dist. ¶ Cum t̄ hoc ego conti-
 neri psalmitam puto, qui alibi a lectore distinguitur, d. cap. per
 lectus. Et cap. clericos 21. dist. scilicet vt minor. & qui dicat extra pul-
 pitum benedictionis laudes, responsoria, & quicquid pertinet
 ad canendi potitiam d. c. per l. etis. idq; ad iustum vel solius pref-
 9 byteri c. psalmista 23. dist. ¶ Cum t̄ tamen lector non ordinetur
 nisi ab episcopo, spectante plebe, cum hac verborum formula,
Accipe codicem in quo lecturus es, & esto rector verbi Dei. c. lector.
ead. dist. Videtur tamen p̄. limitatus potestatem accipere cum
 ordine primæ tonsuræ gl. in c. clericos in verbo psalmista 21. dist. vt
 non immerito vtrumque abbas suis possit conferre monachis,
 10 ea. cum contingat de aia. & qual. ¶ Nicephorus t̄ tamen Calisto,
 lib. 12. hysor. c. 34. docet secundum locorum consuetudinem di-
 uersam lectionem, maioribus ordinibus sacrorum bibliorum,
 Euangeliorum videlicet, demandatam olim, Vt, inquit, in A-
 lexandria sacrum librum legit archidiaconus in aliis diaconi, in multis
 vero aliis sacerdotes, in nonnullis etiã quoque diebus celebrioribus epi-
 scopis: id quod hodie etiam Constantinopoli, inquit, fit, & maxime f̄. a-
 sphaltium feriarum die prima, & primo anni i. sus ingressu.

De Exorcista. Cap. 5.

1 Exorcista quis, & munus.

- 2 Exorcismi conferbantur verbis conceptis.
- 3 Exorcista officium apud Iudæos, & 7. 8.
- 4 Demones se adiuuari posse falsi sunt.
- 5 Exorcisandi potestas primum communis omnib. Christianis.
- 6 Exorcistarum definitus numerus erat.
- 7 Exorcista quibus adhibebantur.
- 8 Catechumenorum cura ad exorcistas pertinebat.
- 9 Orationes efficaces diuina super creaturis.
- 10 Tempestates exorcismi sedari.
- 11 Exorcista ethnicorum. Et 12. 13. 16.
- 12 Grandinum depulsores Ethnicorum.
- 13 Damon in specie senis, Ephepsi pulsus ab Apollonio Tyaneo.
- 14 Damonis mirum in extinguendis flammis, & pulsum aqua la-
strali.
- 15 Incantatio prohibens ignem ardere.
- 16 Aquæ lustralis & consecrata vis mira, 14. & 15.
- 17 Damon seu lamia in forma mulieris iuuenem deceptis.
Lamia Damon ab Apollonio qualis esset coacta fatens.
- 17 Exorcismus baptismo. & oleo sancto adhibitus.

Exorcista t̄ dicitur, qui potestatem accipit adiuuandi demo-
 1 nia, vel enigmata, id est, a demone possessos. Quamob-
 rem cum hoc ordo confertur, ca. exorcista. 23. dist. c. per lectis, ad
 exorcistam. 25. dist. Et in concil. Antor. c. 10. ab episcopo dicitur tra-
 dendo libellum, vbi conscripsi sunt exorcismi. Accipe, & com-
 menda memorie, & habeto potestatem impenendi manus super eni-
 2 gmatum, siue baptizatum, siue catechumenum. ¶ Nam t̄ con-
 ceptis verbis conferre bantur exorcismi, vt ait Minutus Felix in
 8. inter quæ præcipua, vt non fierent orationes, per conclusio-
 nem per dominum nostrum Iesum Christum, &c. quæ aliis eccle-
 siasticis ubi dicitur p̄. eibus sed, per eum qui venturus est iudicare
 seculum per ignem. Vt inde in memoria demonum supplicium
 proprium reducat, vt ait Macrologus. ¶ Erat t̄ hoc officium
 exorcistarum apud Iudæos, vt licet colligere ex historia aposto-
 3 lorum, *Actuum. 19.* dum ibi legimus. *Tentauerunt quidam de cir-*
cumuentibus Iudæis exorcistas, inuocare super eos qui habebant spiritum
malos nomen domini Iesu, dicentes aduerso vis per Iesum que i. an-
lus predicat, &c. Fidem & facit Iosephus lib. 4. Antiq. c. 4. Salo-
 monem modos adiuuensis coniurationum, quibus obstiti
 demones, ne denno redeant, & fugantur. *Et hæc cura*, inquit,
 4 *pud nos hæctenus multum præualere dignoscitur. & vido Eleazarum*
de gente nostra præsentem Vespasiano fecisse. Quod inuuit etiam Do-
minus noster Iesus Christus apud Diuum Mattheum c. 12. dum
ait: Si ego in Beelzebub eicio demonia, filii vestri in quo eicio?

¶ Adiuuati t̄ enim per nomen Dei esse posse demones confel-
 si sunt. hoc est, veluri iurando ab eis inuicis præsto, cedere
 loco cogi & domari. Interea ogarus enim Apollo sic respondit, vt
 refert Laëtantius lib. 1. de fal. relig. c. 7.

Δαίμονες οὐ γινώσκουσιν τὸν ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 Idell:
 Demones qui ventitant circa terram, & circa pontum,
 Ind. f. se domantur sub flagello Dei.

Et remedia ecclesiastica demones expellere & cogere, satis
 sacra pagina docet ob potestatem adiuurationis nominis Dei con-
 cessam personis ecclesiasticis. Nam apud D. Marcum 3. *Dedit illi*
 5 *potestatem curandi infirmos, & demonia eiciendi.*

¶ Et t̄ inter signa credentium in fidem domini nostri Iesu
 Christi est potestas demonia eiciendi, *Mat. c. 9. & 6. & Luc.*
c. 10. Atque quia in natecni ecclesia ob fidei feruore erat omni-
 bus hæc communis fere facultas sicuti post baptismum linguis
 loqui uis: tunc non fuit ditior: Etus hic ordo, vt constat ex con-
 6 stitutiõibus apud D. Clementem lib. 8. conscrip. apoc. c. 32. At
 paulo post in ecclesia institutus & formula præscripta exorcizã-
 di. Vt & tempore D. Cypriani obtinuisse morem & ordinem ex
 eius scriptis appareat liquido. Is enim Cyprian. l. b. 2. *Epist. epist. 7.*
 & causam & effectum ordinis, & nominis rationem adfert, dum
 notat baptismi figuram præcessisse in mari: ubi submersus
 cum exitu est Pharao, qui antea fidem datam il. aeli sæpe fe-
 7 selleat. Vt pariter in baptismo opprimatur & exitur cegatur sa-
 tanas, qui pro suo exitu promisso sæpe promissionem fallit.
 Quod hodie etiam, inquit, geritur, vt per exorcistas voce humana
 & potestate diuina flagelletur, & uratur, & torqueatur diabolus, &c.
 Constat & hæc capitulum ex epistola Cornelii Romani pontificis a-
 8 pud Eusebium lib. 3. hysor. cap. 53. & concilio 4. Carthaginensi,
 cap. 4. & 7.

¶ Eratque